

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 1. Propria sententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

rectè monet P. Didacus Ruiz. tom. de providentia disp. 3. sect. 8. num. 9. non habere rationem imperantis neque imperati, sed esse novam extensionem ad idem obiectum motuum.

- II Disputant Theologi à quo habitu procedat actus imperatus. An ab habitu imperantis, vel à proprio habitu, in qua quaestione dicendum omnem actum suum imperantem, siue imperatum procedere ab habitu illius virtutis, ad quem pertinet ex motu intrinseco, ita ut si actus charitatis efficaciter imperet actum religionis, actus imperans charitatis procedat ab habitu charitatis, & actus imperatus religionis ab habitu religionis, & tantum mediare dependeat ab habitu charitatis, quatenus dependet ab actu charitatis qui dependet à tali habitu charitatis. Ratio huius conclusionis est quia nullus habitus virtutem habet versandi extra suum motuum, versaretur autem habitus charitatis circa motuum religionis, si actus religionis imperatus procederet ab habitu charitatis. Quaestio alia, scilicet cuius speciei sit bonitas imperata, an pertineat ad eandem speciem ad quam pertinet bonitas imperantis, & habeant motiva speciei diversa, est purè Theologica.

PUNCTUM IV.

An imperium natura sua efficax libertatem adimat.

Varia imperiorum genera assignavi & statui posse in quolibet illorum genere aliquo ex natura sua assignari efficacia: est modò definiendum de singulis seorsim sumptis an libertatem adimant voluntati.

§. I.

Propria sententia.

- I Sententia est Recentiorum, actus imperantes quantumvis natura sua efficaces non adimere libertatem, quam referunt Hurtadus & Ripalda postea citandi, in illius suffragium prædicti recentiores vocant plures Authores, quos, ut bene notant Hurtadus & Ripalda, non ad illorum memorem referunt, quia tantum illi asserunt voluntatem liberè elicere actum imperatum vel eligere medium unicuique supposita intentione vel imperio efficaci, quia illi liberum fuit cessare ab intentione seu imperio, ex quo tantum inferitur actum imperatum esse liberum secundario libertate derivata ab imperante. Existimo tamen immerito dixisse Hurtadum sententiam hanc solum defendi ab his Recentioribus, illam enim expressè tenet P. Suarez lib. 12. de gratia c. 11. n. 14. quam perperam explicat Ripalda, quasi id non asseruisset, quia licet n. 11. ad meritum facilius defendendum in actu imperato negaverit actus efficaces imperantes, postea tamen his admissis, meritum & libertatem sibi servare voluit imperatos, est enim illi familiarissimum varios assignare modos, ad eandem defendendam quaestionem.
- 2 Sententiam affirmantem actus efficaces libertatem adimere defendunt P. Salas l. 2. t. 1. lib. 6. disp. 1. sect. 5. §. dicit sumere, & disp. 2. sect. 6. n. 66. Ripalda de ente supernaturali disp. 63. sect. 2. Hurtadus 2. 2. disp. 136. P. Valquez & Torres, quos perperam referri ait Ripalda, quia uterque negat hos actus imperantes efficaces absque ratione tamen prohibere vult Ripalda hos Doctores referri pro hac sententia, licet enim actus imperatos efficaces non concedant, inferunt tamen actus imperatos non fore liberos si tales actus efficaciter imperantes darentur: legatur P. Valquez l. 2. disp. 51. n. 38.
- 3 Dico primò. Actus imperans ex natura sua efficax si determinatum respiciat obiectum actui imperato propriam illius libertatem adimit, & in illum derivat libertatem quam in se formaliter habet, sicut volitio libera imperans actionem externam illam denominat extrinsecè liberam. Secundam conclusionis partem nullus negabit, priorem sic probò. Talis actus imperans antecedit actum imperatum, & illius est causa, & non est indifferens ad existentiam actus imperati, & negationem illius, sed determinatus ad existentiam imperati, ergo antequam actus imperatus sit determinatus in se ipso, est determinatus in causa, & antequam videatur existens absolute, vel sub conditione ex positione præcisa actus imperantis inferitur necessarius actus imperatus, ergo necessitas talis imperati non est subsequens sed antecedens, quia nascitur ex aliquo antecedenti ipsum actum imperatum, & tenente se ex parte principij respectu

illius, illa est enim necessitas antecedens quæ nascitur ex aliquo antecedenti ipsum actum.

Respondent Recentiores illam esse necessitatem consequentem, quia nascitur ex determinatione libera voluntatis, contra quos sic arguo. Necessitas actus imperati oritur ex determinatione voluntatis ad actum imperatum, ante determinationem eiusdem voluntatis ad ipsum imperatum: ergo licet nascatur ex determinatione subsequenti seu comitante actum imperantem, nascitur ex determinatione antecedenti actum imperatum, ergo licet non obstat libertati actus imperantis, obstat tamen libertati actus imperati, nihil enim refert determinationem esse subsequentem ad aliquem actum, ut libertatem lædat alius, cuius est infallibilis determinatio, quemque causalitate præcedat sicut contingit in nostro casu.

Alter respondent, voluntatem determinantem se ad actum imperantem, quem novit connexionem habere cum imperato, liberè se ad illum determinare, ac proinde illam determinationem libertatem non lædere. Resp. voluntatem determinantem se liberè ad actum imperantem, liberè se determinare ad actum imperatum libertate primario efficiente actum imperantem, & secundario & denominativo actum imperatum, non tamen se liberè determinare libertate propria actus imperati, sicut contingit in imperio actus externi ad quod liberè se determinat voluntas, libertate actus interni derivata in externum, non tamè primario illi inhærentem. Ratio huius conclusionis est quia libertas propria actus dicit ipsam entitatem actus dependentem à principiis indifferentsibus, determinatio autem ad actum imperantem quantumvis hic prævideatur connexus cum imperio non dicit formaliter entitatem actus imperati, & si illam diceret esset cum dependentia à principio non indifferenti, scilicet ab actu imperante, ergo nullo modo potest dicere libertate formalem actus imperati. In hanc eandem solutionem incidit alia, quia dicit Recentiores actum imperantem esse determinationem radicalem non formalem actus imperati, ac proinde illius libertati non obesse. Contra: determinatio illa radicalis actus secundi est formalis per modum actus primi ad eundem actum secundum, qui posita principio non est indifferens ad actum imperatum, & ad negationem illius, sed determinatum ad illius existentiam: ergo aufert totam indifferenciam voluntatis, & inducit necessitatem ad actum imperatum eodem modo ac illam induceret quodcumque principium prædeterminans, quod non est determinatio formalis ipsius actus secundi, per modum actus secundi, hæc enim non distinguatur ab ipso actu, sui formaliter determinat potentiam ad actum secundum, cum negatione cuius coponi non potest.

Confirmatur: Si hoc imperium efficax esset insulsum potentie absque ulla libertate ipsius, actus imperatus procedens ab illo non posset habere propriam libertatem ergo modò quando actus imperans liberè elicitur à voluntate, actus imperatus eadem libertate caret: Probo consequentiam, actus imperans siue necessarius siue liber sit in se ipso eodem modo præcedit actum imperatum & est causa illius, & eandem connexionem habet cum illo, quia actus imperans non influit in imperatum per propriam libertatem imperantis, sed per tendentiam intrinsecam, quam habet in illum tanquam in obiectum: ergo eodem modo propriam libertatem illi adimit, libertas enim propria & formalis actus imperati, & cuiusvis actus voluntatis sumitur ex modo, quo procedit à suis principiis immediatis cum indifferencia, ut procedat & non procedat ab illis, non verò ex indifferencia, vel necessitate, quam habent principia ad sui existentiam, actus enim liber dicitur, quia processit à cogitatione, à qua potuit non procedere, licet talis cogitatio, & quidquid se tenet ex parte principij respectu illius non sit liberum, sed necessario existens independentem ab aliqua determinatione voluntatis: ex hoc inferes actum imperatum procedentem ab imperio libero, vel necessario, in se ipso formaliter esse æquè necessarium, & differre tantum ex eo, quod actus procedens ab imperio libero, est siue necessarius in se ipso, est tamen liber in causa, & libertate causæ derivata in effectum, sicut est libera deambulatorio procedens necessario ab imperio libero voluntatis.

Dicunt alij actum imperantem supponere potentiam indifferencem per cogitationes, quas habet inclinates cum indifferencia ad actum imperatum, ac, proinde non tollere libertatem ad talem actum. Idem diceret de Physica prædeter

prædeterminatione, ipsa enim contingere potest voluntati præveniente cogitationibus cum principiis, & circumstantiis quibus libera constituitur, ad actum ad quem qualitas illa prædeterminat, & hac ratione potentiam liberam supponere, & illi necessitatem non inferre. Respondeo imperium posse accidere voluntati independentem ab illo principio indifferenti, ipsam tamen libertatem destruere, quam sine ipso habebat voluntas, quia quoties plures causæ ad eundem effectum concurrunt, & una connexionem habet necessariam, & intrinsecam cum effectu, effectus ille absolute & simpliciter est necessarius, licet necessitas non illi ex omnibus causis proveniat, sed tantum ex illa, quæ cum ipso est necessario connexa, quæ reliqua principia ex se indifferentia ad actum & negationem illius, ita determinat, ut non possint in consortio talis principij intrinsecè connexi cum effectu, coniungi cum negatione illius, hæc est enim differentia inter libertatem, & necessitatem effectus, quod necessitas sumi potest ex quocumque principio connexo intrinsecè cum effectu, quantumvis inadæquatum sit tale principium etiam si reliqua principia ex natura sua sint indifferentia ad effectum, & negationem illius; libertas tamen effectus desumenda est ex omni principio ad quod influente secundum se totum, & secundum quodlibet inadæquatum principium inclusum in principio ad quod influente ad actum & ad negationem illius.

8 Alij respondent hoc imperium libertatem non adimere, quia non est simpliciter necessarium ad actum imperium qui dependenter ab imperato existere potuit. Contra: Etiam si hoc imperium necessarium non sit, & sine illo posset fieri actus imperatus de facto tamen ad illum concurrat, & illum præcedit prioritate causæ connexæ cum illo: ergo actus imperatus procedens ab illo, de facto procedit a principio non indifferenti, sed determinato ad sui existentiam: ergo procedit necessario & non liberè, libertas enim, & necessitas effectus sumitur a principio, a quo de facto pendet & non solum ab illo principio, a quo necessario dependere debebat, quia si de facto pendet a principio, a quo posset non dependere, tale principium est prius illo, & si connexionem habeat cum ipso effectu, ille erit necessarius in causa, a qua dependet, quæ necessitas opponitur cum libertate formali effectus.

9 In similibus casibus solent plurimi ad scientiam Dei conditionatam recurrere, qui in præfati dicunt Deum potuisse scientia conditionata prævidisse actum imperatum liberè futurum, ac proinde imperium non posse illi libertatem adimere conditione purificata. Hanc solutionem passim Magistri nostri efficacissime reiciunt in hunc modum. Deus prævidit actum imperatum sub conditione actus imperantis, vel sine illa: si vidit sub conditione imperantis, non potuit liberum adhuc in statu conditionato illi videre, si enim ex existentia absoluta imperantis inferretur existentia absoluta necessario actus imperati, eadè necessitate inferretur in statu conditionato, ideo enim est necessaria hæc conditionalis, *si Sol est, lux est*, quia posito absolute Sole, necessario ponitur existentia absoluta lucis. Si vidit Deus illum actum imperatum sub aliis conditionibus, in quibus non erat imperium, impertinens est illa scientia ad hoc ut posito imperio actus imperatus sit liber, quia iam non purificantur conditiones sub quibus actus ille liber fuerat prævisus, una enim ex conditionibus sub quibus prævidendus est actus, qui in statu conditionato liberè prævidetur, est negatio imperij efficaciæ, & cuiusvis causæ prædeterminantis ad illum, sicut enim ad hoc ut actus in statu absoluto sit liber, non solum requiritur procedere ab hac cogitatione, sed non procedere ab aliquo comprincipio determinante, ita in statu conditionato prævidendus est sub conditione principiorum ex se indifferentium, & negationis totius principij intrinsecè connexi cum tali effectu liberè futuro. Positis autem diversis principijs in statu absoluto, ac fuerint prævisa in statu conditionato, non inferretur libertas absoluta ex libertate conditionata, quæ tantum transit in absolutam, quando illius conditiones purificantur: exempli gratia, prævidit Deus scientia conditionata, si ego dederò hanc cogitationem siue imperio efficaci, & siue physica prædeterminatione, erit consensus liber: in statu absoluto dar cogitationem cum physica prædeterminatione, vel cum imperio: non inferretur consensus futurum esse liberum, quia effectus qui liber esset, si non procederet ab imperio efficaci, vel a physica

prædeterminatione, si procedat a quocumque illorum necessarius euadit.

10 Dico secundo. Quando voluntas postquam rectè inspectas habuit naturas actus Iustitiæ, & Misericordiæ, & æquè complacens in utroque efficaciter decernit statuere unum ex his actibus sub disunctione, non potius hunc quam illum, voluntas libera non remanet ad componendum cum hoc actu negationem utriusque actus, est tamen libera & indifferens ad ponendum hunc, potius quam illum, & quemcumque ponat liberè ille procedit ab illa, & totus ille actus secundum omnia prædicata intrinsecè liberè procedit a voluntate, quia omnia prædicata illius sunt identificata identitate physica actus cum speciali differentia illius, quæ potuit a voluntate non procedere, & tota entitas physica huius actus potuit non esse: ergo physice totus ille actus liberè procedit a voluntate. Dixi physice totam entitatem liberè procedere a voluntate libertate physica, quia cum voluntas teneatur elicere alium ex suppositione quod hunc non eliciat, moraliter non reputatur cum plena libertate ad istum, neque libertas cum onere faciendi alium actum, si hunc omittat, æqualem estimabilitatem habet, cum libertate absoluta omittendi, & in ordine ad meritum libertas hæc nullius est momenti, quia in prudentis estimatione nullas gratias agere debeat homini, qui tenetur mihi tribuere aureum unum sub disunctione, & liberè eligit hunc mihi dandum potius quam illum, alium non minoris pretij mihi necessario daturus, si hunc non eligeret. Conducat tamen hæc libertas ad meritum quando est inter actus non æquè bonos, si exerceatur respectu actus magis boni, gratias enim agere debeat homini aliis obligato ad conferendum hoc vel illud bonum, & libero adhuc præ alio præstandum cum maius bonum mihi liberè confert: suæ obligationi satisfactorius si minus, quod conferre poterat, mihi dedisset. De hac re latè Theologi, ubi de merito, præcipue tertia parte disputantes de merito Christi in ordine ad opera præcepta.

11 Dico tertio. De aliis imperiis, quæ immediatè non determinant ad actum imperantem, v.g. de actu quo voluntas dicit, volo elicere actum Iustitiæ vel Temperantiæ, cuius determinationem sibi relinquit per alium actum discernendum, quia nondum illius naturas inspectas habet: & de actu quo dicit voluntas, volo elicere opera præcepta: qui actus mediis aliis determinat hunc actum hic & nunc efficiendum, philosophandum est eodem modo ac de intentione efficaci respectu electionis, & executionis mediorum, concurrunt enim per modum intentionis, ut explicavi punct. 3. quomodo autem intentio necessitatem electionis inducat dicam Contr. II. Punct. 3.

§. II.

Argumentorum solutio.

12 Obiiciunt 1. Recentiores, qui defendunt actum imperatum esse liberum in hunc modum. Antequam voluntas eliciat actum imperantem est libera ad actum imperatum: ergo si eliciat actum imperatum, actus ille liber euadet. Respond. voluntatem, antequam eliciat actum imperantem esse proximè liberam ad actum imperatum, ac proinde liberè illum elicitor, si illum eliceret ante ipsum actum imperantem, seu independentem ab illo, quando verò advenit actus imperans, iam voluntas ex vi illius amittit libertatem immediatam, quam habebat, quia libertas actus imperati complebatur per negationem imperantis, quæ destruitur per ipsum actum imperantem, quo posito non manet libertas proxima ad actum imperatum, sed remota in libertate imperantis, quæ imperatum secundariò liberum denominat.

13 Obiicies secundo. Actus odij determinat voluntatem ad omissionem amoris, quam ex suppositione suæ existentie inferret necessario, & tamen ad amorem liberè elicendum non supponitur negatio odij, ergo etiam si imperium prædeterminet ad actum imperatum non supponetur negatio imperij ad actum imperatum liberè elicendum. Respondeo longè disparesse rationem, quia licet odium connexionem habeat cum negatione amoris, & illam necessario inferat, tamen odium auferibile est per amorem, & voluntas potens est per amorem auferre negationem eiusdem amoris, & odij quæ illam inferebat, & hac de causa non